

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת ויגש • ו' בטבת התשע"ט

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

התקשרות

אירעג

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת השבוע
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בטבת ה'תשע"ט - י"ג בטבת ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בטבת	נדבות פי גו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי.. הלכות שבו עות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' בית הבחירה פרק ד.	מל"ת סא.
ש"ק	ז' בטבת	פרק ד-ו.	פרק ה.	מל"ת סב.
א'	ח' בטבת	פרק ז-ט.	פרק ו.	מל"ת רמח.רמט.
ב'	ט' בטבת	פרק י-יב.	פרק ז.	מ"ע ז.
ג'	י' בטבת	הלכות נדרים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע צד.
ד'	י"א בטבת	פרק ד-ו.	הל' כלי המקדש והעובדים בו.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע צד.
ה'	י"ב בטבת	פרק ז-ט.	פרק ב.	מל"ת קנז.
ו'	י"ג בטבת	פרק י-יב.	פרק ג.	מ"ע צה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	זריחה	החמה	חצות והלילה	מנחה גדולה	החמה שקיעת ***	הכוכבים צאת
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה								
ו', ו' בטבת	4.27	5.16	5.38	9.02	6.41	11.35	12.05	4.37.2	5.04	
ש"ק, ז' בטבת	4.28	5.16	5.39	9.03	6.42	11.36	12.06	4.37.6	5.04	
א', ח' בטבת	4.28	5.17	5.39	9.03	6.42	11.36	12.06	4.37.9	5.05	
ב', ט' בטבת	4.29	5.17	5.40	9.04	6.43	11.37	12.07	4.38.3	5.05	
ג', י' בטבת	4.30	5.18	5.40	9.05	6.43	11.37	12.07	4.38.7	5.05	
ד', י"א בטבת	4.30	5.19	5.41	9.05	6.44	11.38	12.08	4.39.1	5.06	
ה', י"ב בטבת	4.31	5.19	5.42	9.06	6.45	11.38	12.08	4.39.6	5.06	
ו', י"ג בטבת	4.31	5.20	5.42	9.06	6.45	11.39	12.09	4.40.0	5.07	

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויגש	4:01	5:17	4:15	5:18	4:04	5:16	4:20	5:20
ויחי	4:04	5:20	4:18	5:21	4:07	5:19	4:22	5:23

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מול: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אבן־הבוחן לניצחון הספרים – הוספה בלימוד התורה

כדי לדעת באיזה אופן צריכים לחגוג את ניצחונם של הספרים, יש לשאול את הספרים עצמם, ולהתנהג על־פי הוראתם • בשונה מכפי שהוא לפי 'הנחות העולם', שדבר יקר־ערך שומרים במקום מכובד – הרי שספר־התורה עצמו מדגיש ששלמותו בלימוד וביגיעה • מכיוון שמטרת הספרים היא הלימוד בהם על־ידי ישראל – אין לחשוש אם הספרים ייבלו וייקרעו מרוב שימוש • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א

לכל לראש יש להתחיל בפרשת היום, כפי שכבר הכריזו ובאופן של פירסום – פירסומי ניסא¹ – אודות המאורע שאירע ביום זה, ה' טבת, בשנה שעברה, שבו היה "דידן נצח"², הניצחון של הספרים³.
ובפרטיות יותר:

המדובר הוא אודות הספרים של ספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, שהוקמה ונתרחבה על־ידי ובנשיאותו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, עוד בהיותו במדינה ההיא, וביציאתו ממדינה ההיא, לאחר ימי הגאולה י"ב־י"ג תמוז, נגאלו ויצאו גם הספרים (לאחרי שמסר נפשו שלא

לצאת בלעדם, כידוע ומפורסם⁴), והגיעו סוף כל סוף למדינה זו, שבה נתרחבו ממדיה של ספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, ומוסיף והולך עד היום הזה, על־ידי נשיא אגודה זו והנהלתו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר, כלשון חז"ל, "יעקב⁵ אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"⁶, "מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"⁷.

ומכיוון שמדובר אודות ספרייה בקנה־מידה עולמי, המהווה אוצר בלום עבור היהדות התורנית כולה – מובן, שניצחונם וגאולתם של ספרים אלה (בה' טבת) הוא עניין של ניצחון וגאולה עבור היהדות התורנית כולה, כולל ובמיוחד – ניצחון וגאולה להמשך והרחבת הפעולות בהפצת המעיינות חוצה, עד לתורת החסידות דכ"ק מו"ח

1. כהוראת ימי חנוכה – דמינייהו אזלינן, ובפרט ביום השבת שלאחריהם, שבו נעשה העילוי והשלמות ("ויכולו") דימי חנוכה – שכל העניינים השייכים לתורה ומצוותיה, "נר מצווה ותורה אור", צריכים להיות על דרך ובדוגמת אופן הפעולה דנרות חנוכה.
2. ל' חז"ל – ויק"ר פכ"ד, ג. וראה שיחת י"ב טבת תשמ"ז.
3. ראה גם שיחות ה' טבת (והמשכם בשבעת ימי ההיקף עד י"ב טבת) תשמ"ז – לימודים והוראות מפרשת השבוע וכו' בקשר ובשייכות לפרשת היום.

4. ראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 1066.
5. ועד"ז בנוגע ליוסף (שמו הראשון דכ"ק מו"ח אדמו"ר) – אלה תולדות יעקב יוסף" – כלשון הכתוב (פרשתנו מה, נו) "עוד יוסף חי".
6. תענית ה.ב.
7. סוטה יג, טע"ב.

הוא, כמובן, ספר־תורה, החל מספר־תורה שכתב משה רבינו ו"נתנהו בארון לעד"¹³, שהוא המקור לכל ספר־התורה, שכותבים ומעתיקים ומגיהים זה

אדמו"ר נשיא דורנו, באופן של "מוסיף והולך"¹, תוך כדי התגברות על כל המניעות והעיכובים, בדרכי נועם ודרכי שלום, ובאופן של "פדה בשלום

מדובר אודות ספרייה בקנה־מידה עולמי, המהווה אוצר בלום עבור היהדות התורנית כולה – מובן, שניצחונם וגאולתם של ספרים אלה (בה' טבת) הוא עניין של ניצחון וגאולה עבור היהדות התורנית כולה

מזה, עד לספר־תורה דמשה רבינו¹⁴. וספר־תורה זה כולל את כל הספרים – כל פרטי העניינים דתורה שבעל־פה, ובלשון הרמב"ם בהקדמתו לספרו "משנה תורה": "כל המצוות שניתנו לו למשה מסיני בפירושן ניתנו, שנאמר¹⁵ ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצווה, תורה זו תורה שבכתב, והמצווה זו פירושה... תורה שבעל פה" [אשר, מפני "עת לעשות לה' גו"¹⁶ התירו לכותבם¹⁷], היינו, משנה וגמרא, ופירושיהן בדברי הגאונים וכו', עד לחיבורו של הרמב"ם, כפי שכותב בהקדמתו לספרו ש"בנותי בכל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים... בלשון ברורה ודרך קצרה", ולאחרי זה חיבור השולחן־ערוך דהבית־יוסף, חיבור השולחן־ערוך של רבינו הזקן (הלכות בטעמיהן¹⁷), וכן פסקי דינים וספרי כל גדולי ישראל לדורותיהם, כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (שניתן למשה מסיני¹⁸). והנה, אף־על־פי שהעיקר והכלל הוא ספר־תורה – הרי, גם בנוגע למצוות כתיבת ספר־תורה¹⁹, כתב

נפשי גו' כי ברבים היו עמדי⁸, שגם אנשי אבשלום התפללו לניצחוננו של דוד⁹.

ו"הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור גו"¹⁰, כלומר, בבוא יום זה בשנה שלאחרי זה¹¹, ועל דרך זה מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועל־ידי זה "נעשים" אותם העניינים שהיו בפעם הראשונה¹² – להיקבע ל"יום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לניצחונם של הספרים.

ומובן, שכדי לדעת באיזה אופן צריכים לחגוג את ניצחונם של הספרים ("דיןן – דהספרים – נצח") – יש "לשאול" את הספרים עצמם, כלומר, יש לעיין ולברר זה בספרים עצמם, ולהתנהג על־פי הוראתם, כדלקמן.

1

ובהקדמה:

הספר הראשון והעיקרי הכולל את כל הספרים

8. תהילים נה, יט.

9. ירושלמי סוטה פ"א ה"ה.

10. ל' הכתוב – אסתר ט, כח.

11. שבו מודגשת השמחה בפועל ובגלוי עוד יותר – לאחרי שכבר היה גם ה"פדיון שבויים" של הספרים (רובם ככולם) שהושבו למקומם בפועל ממש, ביום שני לסדר "ושבתי בשלום אל בית אבי", ב' סלול (ראה גם קונטרס משיחות ש"פ ויצא עמ' 15 ואילך, ובהערות 2-18).

ולהעיר מלשון חז"ל (בנוגע לימי החנוכה) – "לשנה אחרת קבעום" (שבת כא, ב).

12. ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים, ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

13. לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד – סכ"ב יד, א"ב.

14. ראה גם צפע"נ עה"ת ר"פ וילך ובהסממן שם.

15. משפטים כד, יב.

16. גיטין ס"א, ב, ושי"נ.

17. לשון ההקדמה לשו"ע אדה"ז.

18. ראה מגילה יט, ב. הנסמן בלקו"ש חי"ט עמ' 252.

19. "מצוות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר־תורה לעצמו, שנאמר (וילך לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה, כלומר, כתבו לכם תורה שיש בו שירה זו כו'" (רמב"ם הל' ס"ת רפ"ז).

הרא"ש²⁰ שחיוב זה עיקרו "בדורות הראשונים שהיו כותבין ספר-תורה ולומדין בו, אבל האידנא שכותבין ספר-תורה ומניחין אותו בבתי כנסיות

ועניין זה מודגש גם בחילוק בין הלימוד בספר-תורה ללימוד בשאר הספרים (חומשי תורה, משנה וגמרא ופירושיהן) - הן בנוגע לזמן הלימוד, והן

מכאן ולהבא צריך לבוא לידי חיזוק והוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, וזהו "אבן הבוחן" לניצחונם האמיתי של הספרים, "דידן (דהספרים) נצח"

בנוגע לאופן הלימוד:

זמן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-תורה - אינו אלא בזמנים קבועים, ביום השבת, בשני וחמישי, וכיוצא בזה, וגם אז קורין בספר-תורה עצמו רק העולה לתורה והקורא בתורה, ואילו כל הציבור שומעים את הקריאה מתוך החומשים הנדפסים. מה-שאינ-כן בנוגע לשאר ספרים - חיוב הלימוד בהם הוא בכל יום ויום, ובכל רגע פנוי.

ואופן הלימוד: הלימוד והקריאה בספר-תורה - צריך להיות בתכלית הזהירות בכבודו ושלימותו של הספר-תורה, עד לזהירות שלא לגעת בספר-תורה ללא מפה וכו'²⁵. מה-שאינ-כן בנוגע ללימוד בשאר ספרים - אף שהלימוד צריך להיות באופן של כבוד וכו', הרי זה שלא בדומה כלל לזהירות בקריאה בספר-תורה.

ונקודת החילוק - שהקריאה בספר-תורה עיקרה (לא הבנת תוכן הלימוד, כי אם) קדושת העניין והאותיות כו'²⁶, ואילו הלימוד בשאר הספרים הוא בשביל לדעת פירוש המצוות והדינים עלי-בוריים, עלי-ידי העיון וההעמקה להבין היטב בשכלו כו', והרי, מטבע הדברים שבעת הלימוד בהבנה והשגה כו' אי-אפשר להקדיש מלוא תשומת-הלב לזהירות ושמירה בתכלית על שלימותם של ספרי הלימוד, ואדרבה - הלימוד כדבעי הוא באופן שמדפדף הלוך ושוב, ומספר אחד למשנהו וכו', עד שספרי

לקרות בו ברבים, מצוות עשה היא על כל איש מישראל אשר ידו משגת לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיה להגות בהן הוא ובניו, כי מצוות כתיבת התורה היא ללמוד בה, כדכתיב²¹ ולמדה את בני-ישראל שימה בפייהם, ועל-ידי הגמרא והפירוש יידע פירוש המצוות והדינים על בוריים, לכן, הם הם הספרים שאדם מצווה לכותבם". וכן פוסק הבית-יוסף בשולחן-ערוך²² ש"האידנא מצווה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן"²³.

ובדורותינו אלה, שאין צורך לכתוב ספרים, מכיוון שיכולים להשיג ספרים הנדפסים - יש לומר, שיוצאים ידי חובה גם על-ידי קניית ספרים הנדפסים, שגם על-ידם נעשה עיקר ותכלית המצווה, "ולמדה גו' שימה בפייהם", לימוד וידיעת התורה²⁴.

ונמצא, שאף שישנו ספר-תורה, הספר הראשון והעיקר הכולל את כל הספרים - מכל-מקום, כדי שיהיה הלימוד בפועל, "ולמדה גו' שימה בפייהם", צריך ללמוד (לא בספר העיקרי והכללי, אלא) בריבוי הספרים המבארים את כל העניינים שבספר העיקרי והכללי, אשר, על-ידם דווקא נעשה השלימות של ספר-התורה, "ולמדה גו' שימה בפייהם".

א

20. הלכות קטנות ריש הל' ספר-תורה.

21. וילך שם.

22. יו"ד סע"ר ס"ב.

23. ויתירה מזה - לכמה דעות (דרישה ופרישה שם סק"ח. ש"ך שם סק"ה) המצווה "האידנא" היא רק בחומשים משנה וגמרא כו', ולא בס"ת.

24. פרטי השקול"ט בזה - ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג עמ' 17 ואילך.

25. ראה מגילה בסופה. רמב"ם הל' ס"ת פ"ה ה"ו. שו"ע יו"ד סרפ"ב ס"ד.

26. ולכן, גם עם-הארץ שלא ידע מאי קאמר, עולה לתורה ומברך ברכת התורה (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ).

שהאריז"ל היה נוהג לקרות הפרשה (כל פסוק ב' פעמים) מתוך ספר־תורה כשר³¹. וכן מביא רבינו הזקן בשולחן־ערוך שלו³² ש"מי שהוא רגיל בפסקי

הלימוד בלים ונקרעים מרוב השימוש²⁷, על דרך לשון המשנה²⁸ "הפוך בה והפוך בה... ובלה בה". ונמצא, שהספר־תורה עצמו מדגיש גם את מעלת

ספר־תורה עצמו מדגיש גם את מעלת שאר הספרים ("פירושה"), שאף שגדלה ביותר מעלת וקדושת הספר־תורה, מכל מקום, שלימות הספר־תורה, מכל מקום, שלימות הספר־תורה – "ולמדה את בני־ישראל שימה בפיהם" – הוא על־ידי הלימוד בשאר הספרים

טעמים בעל־פה טוב שיקרא שנים מקרא בספר־תורה כשר בכל ערב שבת וערב שבת³³.

ואף־על־פי־כן, המנהג בפועל – "מעשה רב"³³ – גם אצל גדולי ישראל, וכן אצל רבותינו נשיאנו, שקורין שניים מקרא (לא מתוך ספר־תורה כשר, אלא) מתוך חומשים הנדפסים דווקא³⁴, שבזה מודגש עוד יותר עילוי הספרים הנדפסים (נוסף לכך שעלידם נעשה עיקר שלימות הספר־תורה, "ולמדה גו' שימה בפיהם", לימוד וידיעת פירוש המצוות והדינים על בוריים).

ה

על־פי זה מובן בהנ"ל – ובהקדמה:

על־פי הנחות העולם – נצחונו של דבר יקר ערך, כמו אבנים טובות ומרגליות, הוא, בזה שמוסיפים בכבודו על־ידי שמירתו במקום הכי מכובד, שלא יגעו בו, ועל־אחת־כמה־וכמה שלא ישתמשו בו, ולכל היותר – לראותו מזמן לזמן.

ומצינו דוגמתו גם בענייני קדושה – בנוגע לבניין

שאר הספרים ("פירושה"), שאף שגדלה ביותר מעלת וקדושת הספר־תורה, מכל מקום, שלימות הספר־תורה – "ולמדה את בני־ישראל שימה בפיהם" – הוא על־ידי הלימוד בשאר הספרים דווקא, שעל־ידם יודעים "פירוש המצוות והדינים על בוריים".

T

יש להוסיף, שהדגשת הלימוד מתוך ספרים הנדפסים היא – לא רק בנוגע ל"פירושה" (שבהכרח ללמדו מתוך ספרים הנדפסים שבהם נכתב "פירוש" התורה שבכתב), אלא גם בנוגע לתורה שבכתב עצמה:

בנוגע לחיוב כל יחיד להשלים פרשיותיו עם הציבור²⁹, שנוסף לכך ש"שומע כל התורה כולה כל שבת בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע – שניים מקרא ואחד תרגום"³⁰ – מצינו

27. ולכן, "ספרים של חבירו אסור ללמוד בהן שלא מדעתו... משום דבעל הספרים חושש שמא יקרא בהן הרבה עד שיקרעו מרוב משמושם" (שו"ע אדה"ז או"ח סי"ד סי"ג. וש"נ), וכן המוצא ספרים או שהופקדו אצלו, שצריך לגוללן כד שיכנס בהן מהאזיר פ"א בכל ל' יום, שאז, יש לו רשות לקרות בהם – "לא יקרא פרשה וישנה, ולא פרשה שלא למדה מעולם, מפני ששוהה הרבה ומוטף אילך ואילך ומקלקל הספר" (שם חו"מ הל' מציאה ופקדון סכ"ה. וש"נ), ורק בנוגע לתלמיד חכם יש מתירים ללמוד בהם, כי, ודאי אדעתא דהכי הפקידו אצלו (שם סכ"ו. וש"נ).

28. אבות פ"ה מכ"א.

29. ברכות ח. סע"א. רמב"ם הל' תפילה ספ"ג.

30. שו"ע ואדה"ז או"ח הל' שבת רסרפ"ה.

31. שער הכוונות עניין ליל ו'. פע"ח שער הנהגת הלימוד.

ובנוגע לתרגום – "היה לו תלמיד אחד שהיה קורא לו התרגום מתוך ספר התרגום, והוא אומר אחריו" (שער הכוונות שם. אבל בפע"ח שם: "ומורי זלה"ה היה שומע").

32. שם ס"ד.

33. ראה שבת כא.א. וש"נ.

34. אף שהטעם הוא כדי שיוכלו לקרוא בעצמם גם התרגום, שנדפס בחומשים ביחד עם המקרא.

בית־המקדש:

בדרושי חסידות של פרשת השבוע, פרשת ויגש³⁵, מבואר העילוי של בית־המקדש לגבי המשכן, שהמשכן היה מארזים, "קורות בתינו ארזים"³⁶, מין הצומח, ובית־המקדש, שנתוסף בו העילוי של דירת קבע (לא רק "ואהיה מתהלך באוהל"³⁷), היה מאבנים דווקא, מין הדומם – על דרך ובדוגמת העילוי דיהודה (ביטול, בחינת הדומם) לגבי יוסף (לשון תוספת וריבוי, בחינת צומח) לעתיד־לבוא, שבמקום עניין "ויגש אליו יהודה"³⁸, שיהודה ניגש ליוסף לקבל השפעה ממנו, יתעלה יהודה להיות למעלה מיוסף, כמו שכתוב בהפטר³⁹ "הנה אני לוקח את עץ יוסף גו' ונתתי אותם עליו (למעלה ממנו) את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד גו' ועבדי דוד (מיהודה דווקא) מלך עליהם גו' נשיא להם לעולם"⁴⁰.

והנה, אף שבית־המקדש הוצרך להיות מאבנים דווקא – מכל מקום, לא בנוהו מאבנים טובות ומרגליות, אלא מאבנים סתם, ואילו אבנים טובות ומרגליות נועדו לחושן ואפוד בבגדי כהונה וכהאי גוונא "לכבוד ולתפארת"⁴¹.

וראיה נוספת וקרובה יותר – מספר־תורה, ששומרים אותו בכבוד גדול, בארון הקודש, "לייחד לספר־תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי"⁴².

אבל, הספר־תורה עצמו מדגיש ששלימותו היא על־ידי הלימוד והגיעה כו' בשאר ספרים שמשתמשים בהם ללימוד יום־יומי, ונמצא, שניצחונם של הספרים על־פי התורה – כמפורש בספרים עצמם – הוא (לא בכך שמכאן ולהבא ישמרו עליהם בכבוד גדול, שלא ליגע בהם וכו', על־דרך ובדוגמת השמירה על ספר־תורה בארון־הקודש כו', אלא אדרבה) שמוסיפים עוד יותר בשימוש והלימוד בספרים, ואדרבה – ככל שמוסיפים יותר ללמוד בספרים, נתוסף יותר בכבודם של הספרים (גם אם

יבלה ויקרע הספר מרוב לימוד), ועד שעל־ידי זה נתוסף גם בכבוד ושלימות הספר־תורה (שחייבים לשומרה בארון הקודש וכו'). שעיקרה ותכליתה, כאמור, "ולמדה גו' שימה בפיהם", על־ידי הלימוד בספרים הנדפסים.

ובלשון חז"ל – כדאיאת בתנא דבי אליהו⁴³ "שני דברים קדמו לעולם, תורה וישראל ואיני יודע איזה מהם קודם, כשהוא אומר צו את בני־ישראל, דבר על בני־ישראל, אומר אני – אליהו הנביא – שישראל קדמו", היינו, שהתורה עצמה מכריזה ש"ישראל קדמו", מכיוון שעניינה של התורה הוא הציווי לבני־ישראל, ודוגמתו בנידון דידן, שהספרים עצמם מכריזים שתכליתם ומטרתם (ובמילא, גם כבודם)⁴⁴ – הלימוד בהם, אפילו על־חשבון שלמותם של הספרים, שייבלו וייקרעו מרוב הלימוד.

1

המורם מכל האמור בנוגע לפועל – שמכאן ולהבא צריך לבוא לידי חיזוק והוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, וזהו "אבן הבוחן" לניצחונם האמיתי של הספרים, "דידן (דהספרים) נצח".

ובפשטות – להוסיף בקביעות עתים לתורה, כולל ובמיוחד – לימוד ברבים⁴⁵, "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁴⁶, מתוך "דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים"⁴⁷.

ולכל לראש – לימוד המביא לידי מעשה ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁴⁸), לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, עד ללימוד ההלכות, בספר הרמב"ם, בשולחן־ערוך ונושאי כליו כו', ובפנימיות התורה, תורת החסידות, שעל־

43. כ"ה בכ"מ בדא"ח (סה"מ ה'ש"ת עמ' 61, ועוד). וראה תדבאר פ"ד ופלא"א. ב"ר פ"א, ד.

44. להעיר גם מסיום וחותם שיעור היומי ברמב"ם (הל' סנהדרין

ספכ"ד) "אין כבוד התורה אלא לעשות על־פי חוקיה ומשפטיה".

45. לפי שאין התורה נקנית אלא **בחנוכה**, ולא באופן ש"יושבים בד בבד (ביחיד) ועוסקים בתורה... שמתפשים כו'" (ברכות סג.ב.

וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"י).

46. אבות פ"ג מ"ו.

47. שם פ"ו מ"ו.

48. קידושין מ.ב. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ב.ג. – ולהעיר מדרושי פ' ויגש, שיוסף ויהודה הו"ע תלמוד ומעשה, ומעלתו של יהודה לגבי יוסף (המודגשת בהפטר⁴⁹) קשורה עם העניין שלעתיד לבוא מעשה גדול.

35. תנ"א ריש פרשתנו. ובארוכה – תנ"ח שם. ועוד.

36. שה"ש א"ז.

37. ש"ב זו.

38. ריש פרשתנו.

39. יחזקאל לז, יט-יח.

40. וי"ל, שבעניין זה מודגש העילוי דשבת שלאחרי חנוכה לגבי חנוכה – בדוגמת מעלת המקדש לגבי המשכן (ראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז).

41. תצוה כח.ב.מ.

42. רמב"ם הל' ס"ת בסופן. שו"ע י"ד רסרפ"ב.

ומכופל דגלות זה האחרון) הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה בסיני... כאלו קיבלה היום מהר סיני⁵⁶, כמודגש בנוסח ברכת התורה שבכל יום – "נותן התורה", לשון הווה⁵⁷.

וכל זה – בנוגע לעצמו, ובנוגע לפעולה על הזולת, כלומר, לעורר רבים מישראל להוסיף בלימוד התורה, שכן, פעולת ההשפעה על הזולת, על-פי הציווי "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁸, היא, "כלל גדול בתורה"⁵⁹, ויתירה מזה – "זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא"⁶⁰.

(מישחת שבת פרשת ויגש, ה' בטבת ה'תשמ"ח, התוועדויות תשמ"ח, כרך ב', עמ' 164-169 – מוגה)

ידי זה⁴⁹ יכולים לקיים המצוות שחיובן תמידי בכל רגע, אמונת ה', יחודו, אהבתו ויראתו כו'⁵⁰, כמו שכתוב⁵¹ "דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם".

ועוד וגם זה עיקר – שהלימוד עצמו הוא באופן שחודר כל המציאות שלו, "כל עצמותי תאמרנה"⁵², "ערוכה בכל רמ"ח אברים"⁵³, מהמוח שבראש עד להעקב שברגל⁵⁴, בכל החיות וההתלהבות כו', ובלשון חז"ל⁵⁵ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובויע, אף כאן כו'", היינו, ש"עסק התורה שבכל אחד ובכל זמן (גם בזמן הגלות, גם בחושך כפול

49. ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב.

50. אגרת המחבר בריש ספר החינוך (בסופה).

51. דה"א כח.ט. וראה תניא קו"א קנו"ב.

52. תהילים לה.י. וראה תניא פל"ז (מו"א).

53. עירובין נד, רע"א. הל' ת"ת לאדה"ז שם ה"ט.

54. וכמ"ש (תולדות כוה) "עקב אשר שמע אברהם בקולי",

כידוע הפירוש שגם ה"עקב" שברגל שמע כו' (ראה סה"מ תש"ח עמ' 254. "התמים" ח"ו עמ' נב).

55. ברכות כב.א. וש"נ.

56. תו"א יתרו סז.ב.

57. לקו"ת תזריע כג.א. ובכ"מ.

58. קדושים יט.זח.

59. תו"כ ופרש"י עה"פ.

60. שבת לא.א. וראה תניא פל"ב (מא"א).

סיכום

ולא בהבנה והשגה, ואילו בשאר הספרים הוא לימוד עיוני, שבמהלכו אי-אפשר להקדיש את מלוא תשומת הלב לשמירת ספרי הלימוד.

עניין הלימוד מתוך ספרים מודפסים בא לידי ביטוי בלימוד 'שנים מקרא ואחד תרגום' מתוך חומשים דווקא, ולא מספר-התורה עצמו. והנה, אף ששמירה על דבר יקר ערך היא על-ידי שמניחים אותו במקום סגור ושמור, הרי ששלימות הספר-התורה היא דווקא על-ידי לימוד בשאר הספרים המודפסים. הספרים עצמם מבקשים שילמדו בהם, גם אם על-ידי כך יתבלו וייקרעו.

ההוראה: נדרשת הוספה בקביעות עיתים לתורה, ולכל לראש – לימוד המביא לידי מעשה, ועל-ידי-זה אפשר לקיים את כל המצוות שחיובן תמידי. הלימוד עצמו חודר את כל המציאות של הלומד, והלומד משפיע גם על אחרים להוסיף בלימוד התורה – "ואהבת לרעך כמוך – זו היא כל התורה כולה".

ספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש מהווה אוצר בלום עבור היהדות התורנית כולה, וגאולת הספרים הוא ניצחון היהדות התורנית כולה. הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה, וכדי לדעת כיצד לחגוג את ניצחונם של הספרים יש 'לשאול' את הספרים עצמם, לעיין בהם ולברר זאת מתוכם.

ספר התורה הוא המקור לכל ספרי התורה, וכולל את כל התורה כולה – כולל התורה שבעל פה. בימינו, מצוות כתיבת התורה היא ללמוד בה, על-ידי השגת ספרים מודפסים ורכישתם, שעל ידם מתממשת מצוות לימוד וידיעת התורה.

זמן הלימוד בספר-התורה הוא בזמנים קבועים, ואופן הלימוד – בזהירות גדולה, עד כדי הימנעות מנגיעה בספר תורה ללא מפה. מה שאין כן בלימוד בשאר הספרים, שהוא בכל יום ובכל רגע פנוי, ובאופן של כבוד שאינו דומה כלל לזהירות שבספר תורה. מפני שהקריאה בספר תורה מתמקדת בקדושת האותיות,

נקודת כל העניינים: "ודוד עבדי נשיא להם לעולם!"

העולם תובע שכל יהודי יעמוד במצב של גאולה

דובר ועוררו כמה פעמים לאחרונה - שלפי הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, סיימו את כל ההכנות לגאולה, ועתה יש רק "להמשיך" את הגאולה בפועל לגשמיות וחומריות העולם (חומריות הנהפכת לגשמיות), בגלוי לעיני בשר.

... היום צריך רק לפקוח את העיניים ואזי יראו איך שכל העולם תובע שכל יהודי כבר יעמוד במעמד ומצב של גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, שזה גופא הטעם מדוע רואים כיום שבני־ישראל יכולים לעמוד בענייני היהדות בכל התוקף וזקיפות הקומה ("בעה"ב/שקייט") גם על אומות העולם - ואין הדבר תלוי אלא ברצונם - שכן היות שעומדים תיכף לפני הגאולה, שאז יתגלה בפועל איך "ועבדי דוד נשיא להם לעולם", "וידעו הגויים כי אני ה'" - משום כך משתקף הדבר בפועל במצב דורנו, כהכנה המובילה מיד לגאולה האמיתית והשלימה עלידי משיח צדקנו.

ולהוסיף שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שבד"בד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שבדורנו - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ישנו גם ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", המגיע בסיוע ונתינת כוח של יוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה", (פרעה דקדושה) ד"אתפרעו ואתגליין מיניה כל נהורין".

(שבת קודש פרשת ויגש, ז' בטבת תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 25)

העובדה שמשיח לא בא היא באשמתך!

הגם שכל אחד ואחד מישראל יודע שעלידי הירידה בגלות יהיה "ועבדי דוד נשיא להם" - מכל־מקום הרי ידוע הפתגם שרוצים שיהיה הכול במזומן, שיהיה "דאלאי גלות" ויבוא "משיח נאו", ובינתיים אין רואים זה בגלוי במזומן.

אך העניין יובן על־פי מאמר אדמו"ר הזקן הידוע (שכבר נדפס (מאמרים הקצרים עמ' תג. וש"נ)), שאפילו אם צדיק אחד עושה תשובה מיד משיח בא, והרי אדמו"ר הזקן אינו נותן בזה שום הגבלות, וכל אחד ואחד מישראל יכול להיות צדיק תיכף ומיד, אם־כן, העובדה שמשיח לא בא, היא באשמתך, ואם כן זהו עניין המעות במזומן, כפשטות העניין. וכשאומרים שרוצים לראות המזומנים בכיס, הרי אין הכוונה שרוצים שיהיה בכיסו הלחם והמאכל שקונה עלידי המעות, אלא שיהיו מעות מזומנים שיוכל לקנות בהם דבר מאכל, ואחר־כך קונה בהם לחם ונוטל ידיו ומברך ורק אחר־כך אוכלו, ועל־דרך זה הוא בענייננו, שיש בכיסו ובידו וביכולתו של כל אחד ואחד להיות צדיק ולעשות תשובה, ועלידי זה לקבל מיד את הגאולה, ואין צריך לזה שום עבודות, אלא הרי זה ברגעא חדא ממש... ואין צריך אלא טירחא קטנה לקחת את המזומן ולהביא על ידו את הגאולה וכו'.

וזהו תוכן נקודת כל העניינים ונקודת כל הנקודות, דנקודת כל העניינים היא שיהיה ודוד עבדי נשיא להם לעולם, ונקודת כל הנקודות היא שעניין זה יהיה בפועל ממש ובקרוב ממש, בעגלא דידן.

(מאמר ד"ה "ויגש", שבת קודש פרשת ויגש, ט' בטבת תשמ"ו. 'תורת־מנחם - התועדויות' תשמ"ו, כרך ב, עמ' 254)

ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

בסבר פנים יפות, בלי פוליטיקה

איזה עיקרון קבע הרבי למקום מגורי האברך? • כיצד הגיב הרבי למראה תמונת ילדה מדליקה נרות שבת־קודש • יותר מעשרה בטלנים יש לרבי בארץ־הקודש • האיש שהציע לייסד רשימה בלתי־מפלגתית לכנסת • וגם: איך ללמד גיאוגרפיה כשאינן ספרות על טהרת הקודש

שצירף התמונה.

אחרי ההקדמה ממשיך הרבי בברכה:

ויהי רצון, כמדובר כמה פעמים בזה, שיאיר מזלו של בתו תחי', ועל ידי זה יתוסף בברכות ה' לכל בני המשפחה, וביחוד להוריה שיחיו שחינכו אותה בדרך זו. ושכר מצוה מצוה, שירונו מכל בני ביתם רוב נחת אמתי בכל הפרטים.

הימנעות מהצטרפות לפוליטיקה

בחורף תש"מ הביע הרבי את רצונו הק' בדבר הקמת שיכון חב"ד נוסף בירושלים. הרבי דיבר אז (בנר חמישי של חנוכה תש"מ) אודות "בטלנותם" של עסקני חב"ד ("הקב"ה עזר ויש לי שם יותר מעשרה בטלנים...") אשר כדברי חז"ל "בטלין ממלאכתם ועוסקים בצרכי ציבור" – דבר התלוי בכך שהעולם יהיה יציב על־ידי לימוד התורה, נתינת צדקה ועבודת התפילה.

הרבי קבע שיקבלום במשרדים המתאימים בסבר פנים יפות, ודווקא מפני שאף אחד מהם לא נבחר ל'כנסת':

שכן היה ציווי מוחלט [של הרבי] שאף אחד מהם לא יוצב ברשימה – כל רשימה שהיא – לבחירות לכנסת.

כמה שנים קודם לכן, בכ"ד טבת תשל"ז כתב

מעשה באברך שזכה לקירובים מיוחדים מהרבי. טרם נישואיו הורה לו הרבי: רצוני שמקום מגוריך יהיה תמיד מקום כזה שרמת יראת־השמים שם תהיה גבוהה ב־10 אחוז מהרמה האישית של יראת־השמים בה אתה מצוי.

באותן שנים צידד הרבי בכך שהזוגות הצעירים ייסעו להתיישב בנחלת הר חב"ד, ולכן הייתה מגבלה בהתיישבות בכפר חב"ד. אך בקשר לאותו אברך הורה הרבי שוועד כפר חב"ד יאפשר את מקום מגוריו שם.

בהמשך – כמה וכמה שנים לאחר מכן – הסביר לו הרבי שהוא רואה במגוריו בכפר חב"ד מעין שליחות.

גודל הנחת רוח

צבי אלדרוטי שימש בשעתו כראש המועצה המקומית במגדל העמק. בקיץ תשל"ד ביקר עם רעייתו אצל הרבי. לאחר שהרבי הכריז על מבצע הדלקת נרות שבת־קודש ויוס־טוב החלה בתו להדליק נש"ק. בהזדמנות הוא שיגר לרבי תמונה המנציחה זאת, והרבי הגיב כדלקמן ('אגרות קודש' כרך לא עמ' כה):

בנועם קבלתי מכתבו עם המצורף אליו, תמונת בתו דנה תחי' מדליקה נרות לקראת כניסת השבת. ובודאי ישער גודל הנחת רוח שהי' לי מזה. ותשואתי־כן על שימת לבו להודיעני מזה, ובפרט

וּכְתַב זֹאת לְרַבִּי, שֶׁטַרַח לְהִשִּׁיב לוֹ ('אגרות קודש'
שם עמ' רנא):

אֶף כִּי אֵינְנִי בָקִי בַּפְּרָטִי הַעֲנִין אֹדוֹתָיו כּוֹתֵב...
בּוֹדָאֵי שֶׁהִיא נִימוּק חִזֵּק וּמְבֹסֵס לְהַנְהַגְתָּם אֹדוֹתָה
כוֹתֵב... שֶׁטַעֲמָם הוּא מְפַנֵּי הַצִּיּוּי הַחִזֵּק עֲלֵיהֶם,
בְּתוֹכָם כִּלְלוֹת חֲסִידֵי חֶב"ד, צוּי רְבוּתֵינוּ נִשְׂאֵינוּ
לְהִתְרַחֵק כִּכֵּל הַאֲפֶשֶׁר מִכֵּל עֲנִין שֶׁל מִפְּלֶגְתִּיּוֹת,
אִיזוּ מִפְּלֶגָה שֶׁתְּהִיָּה, אֲפִילוֹ הַיּוֹתֵר טוֹבָה. וְטַעֲם
הַצִּיּוּי... כִּי תִפְקִידֵנוּ הוּא בְּתוֹכָם כִּלְלוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְהַפִּיץ הַיְהוּדוּת, וּבִנְקוּדָה הַפְּנִימִית לְהַפִּיץ
תּוֹרַת הַחֲסִידוּת, גַּם חוּצָה, וְלִכֵּן שׁוֹמֵה עֲלֵינוּ
לְהִתְרַחֵק בְּיּוֹתֵר וּבְיּוֹתֵר מִכֵּל עֲנִין הַעֲלוּל לְמַעַט
הַאֲפֶשֶׁרִיּוֹת שֶׁל הַפְּצָה זֹה, וְעַד כֹּדֵי כֵךְ שֶׁאֲפִילוֹ סַפֵּק
וּסַפֵּק־סַפִּיקָא בּוֹה לְחֹמְרָא הוּא.

דְּרַךְ אַגְבִּי, הַרְבֵּי מְצִיִּין שֶׁטַעֲם הַצִּיּוּי "נִתְבָּאָר
בְּכַתֵּב וְעוֹד יוֹתֵר בַּעַל פֶּה", וּבְהַמְשָׁךְ מִבִּיעַ תְּקוּוֹתוֹ
שְׂאוֹתָהּ אִישׁוּיֹת תְּלַמֵּד זְכוֹת עַל צַעֲרֵי חֶב"ד (הַרְבֵּי
צִיּוֹן קוֹדֵם "בִּידְעֵי מַסִּירוֹת נִפְשָׁם שֶׁל פְּעִילֵי צַעֲרֵי
חֶב"ד בְּתוֹכָם כִּלְלוֹת צַעֲרֵי חֶב"ד אֲשֶׁר בְּאַרְץ־
הַקּוֹדֵשׁ תִּבְנֶה וְתִכְוֶנֶן, כִּכֵּל עֲנִין חִינּוּךְ הַיְהוּדוּת
וְהַפְּצָתָה") לֹא יִקְפִיד עֲלֵיהֶם, וְיִסְיֵיעַ בְּעַדָם.
כְּנֶרְאָה, מֵאוֹתָהּ סִיבָה נִמְנַע הַרְבֵּי מֵלֹאשֶׁר
לְקַבּוּצוֹת אֲנִ"ש לְצִאֵת לְהַתְּגוֹרֵר בְּהַתְּנַחְלוּיֹת
וּכְיוּצָא־בּוֹה - וְכַתֵּב כִּי אֲנִ"ש מְגוּיָסִים לְמִשְׁמִיּוֹת
שֶׁהִטִּילוּ עֲלֵיהֶם רְבוּתֵנוּ נִשְׂאֵינוּ (כִּפִּי שֶׁהֵאֲרַכְנוּ
בְּרִשְׁמִיָּה אַחֲרַת בְּגִלְיוֹן זֶה).

מחסור בספרי לימוד על טהרת הקודש בגיאוגרפיה

בְּלֵיל י"ג תִּשְׂרֵי תִּשְׁל"ד, בְּיַחֲדוּת שֶׁל מֵרַת ל.
גוֹרְלִיק (עַל פִּי הַנְּדַפֵּס בְּפִנְיָמָה, בְּטֶאוֹן מִכְּלַלַּת
בֵּית רִבְקָה). נֹאמְרוּ הַדְּבָרִים לְהַלֵּן (בְּלִתִּי מוֹגֵהִים):
שְׂאֵלָה: הַנְּנִי מִלְּמַדַּת בְּבֵית רִבְקָה' אֵת מִקְצוֹעַ
הַגִּיאוגְרַפִּיָּה. כֵּל סַפְרֵי הַעֲזוֹר בְּמִקְצוֹעַ זֶה מְכִילִים
דְּעוֹת פְּסוּלוֹת בְּעֲנִין בְּרִיאַת הָעוֹלָם, גִּיל הָעוֹלָם,
וְעוֹד כִּיּוּצָא בְּכֵךְ.

הַנְּנִי נוֹהַגַת לְהַקְדִּים וְלַהֲסַבֵּיר דְּעַת תּוֹרַתֵנוּ
הַקְּדוּשָׁה וְכִיצַד הַגִּיעוּ הַמְּדַעְנִים לְטַעוּיּוֹתֵיהֶם
וְסִילּוּפֵיהֶם תּוֹךְ שִׁימוּשׁ בְּאֵגְרוֹת הַרְבֵּי בְּנוֹשְׂאֵי
אֲמוֹנָה וּמְדוּעַ.

הַרְבֵּי לַיהוּדֵי יִקָּר אֵת הַדְּבָרִים הַבָּאִים ('אגרות
קודש' כֵּרֵךְ לֵב עַמ' קז):

לְכַתְּבוּ אֹדוֹת אֲרֻגוֹן רִשְׁמִיָּה בְּלִתִּי מִפְּלֶגְתִּי
לְכַנְסַת וּכְיוּצָא־בּוֹה, מְטַעֲמִים מוֹבְנִים מְעוֹלָם לֹא
עַסְקָה־יִסְדָּה תְּנוּעַת חֶב"ד בְּעֲנִינִים פּוֹלִיטִיִּים אוֹ
מִפְּלֶגְתִּיִּים וְלֹא יִתְכַּן שֶׁיְהִיָּה בּוֹה שִׁינּוּי עֲכָשׁוּ. וּבְכֵל
אוֹפֵן תְּשׂוֹאֵת־חֵן עַל שִׁימַת לְכַבּוֹ כִּי בּוֹדָאֵי שְׁכוּוֹנֹתָ
רְצוּיָה.

תנאי לפעולה ב'חוצה'

אֵת עֵיקְרוֹן אִי הַכְּנִיסָה לְפּוֹלִיטִיקָה הוֹרָה הַרְבֵּי
בְּמַכְתֵּב מִשְׁנַת תִּשְׁי"ד ('אגרות קודש' כֵּרֵךְ ח' עַמ'
נט):

יֵשׁ לְהַסְבִּיר... בְּנַעֲמִוֹת וּבְאוֹפֵן שֶׁל שְׁלוֹם" וּבְכֵל
אִם אֲפֶשֶׁר לְהַתְּחַמֵּק מִהַנּוֹשָׂא "אוֹ אִם מִסַּפִּיק הַעֲנִין
דְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק גַּם בּוֹה... אֲבָל בְּכֵל
אוֹפֵן לֹא לְקַבֵּל עַל עַצְמָם כֵּל עֲנִין שִׁישׁ [= לוֹ] אִיזוֹה
זִיקָה מִפְּלֶגְתִּיּוֹת.

בְּשִׁיחָה מִשְׁנַת תִּשְׁ"מ שְׁצוּטָה לְעִיל הַזְּכִיר הַרְבֵּי
כִּי הַצִּיּוּי שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת מוּצָב בְּרִשְׁמִיָּה מִתִּיַּחַס
לְ"כֵל רִשְׁמִיָּה שֶׁהִיא", וְהַדְּבָרִים מְבֹאֲרִים בֵּיתֵר
הַרְחֵבָה בְּמַכְתֵּב שֶׁל הַרְבֵּי מִשְׁנַת תִּשְׁ"כ ('אגרות
קודש' כֵּרֵךְ יט עַמ' רנב):

מוֹבֵן וְגַם פְּשׁוּט, שֶׁבְּהַאֲמוֹר לְעִיל עַל־דְּבַר הַצִּיּוּי
עַל אִי־מִפְּלֶגְתִּיּוֹת שֶׁל חֶב"ד וְאַנְשֵׁיָּה וְעֲנִינֵיָּה
לֹא בְּאִתִּי לְנִגּוּעַ חֲסִידוּתוֹת בְּעַסְקָנוֹת מִפְּלֶגְתִּי
הַמִּיּוֹסֵדֶת עַל תּוֹרָה וְעַל הַמְּצוּהָ, כִּי אִם לְהַדְּגִישׁ
אֲשֶׁר אֲפִילוֹ עַסְקָנוֹת זֹה אִינֶה מִהַתְּפַקִּידִים שֶׁל
חֶב"ד וְאַנְשֵׁי, כִּי קָם לִי בְּדַרְבָּה מִינִי' [= מְחֻוּיָּבִים
הֵם בְּיּוֹתֵר מִזֶּה], הַפְּצַת הַמַּעֲיִינוֹת וְדוּקָא עַל דְּרַךְ
שִׁיגִיעַ גַּם חוּצָה.

וְאֶף שְׁכֵלְלוֹת הַתְּפַקִּיד שֶׁל כֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחַד
הוּא, וְכַדְּבַר מִשְׁנָה אֲנִי לֹא נִבְרַאתִי אֲלֵא לְשַׁמֵּשׁ
אֵת קוֹנֵי, אֲבָל בְּכֵל עֲבוּדָה זֹה עַצְמָה כְּמֵה סוּגִים
וּמִינִים וּפְרָטִים, וְכֵל אַחַד וְאַחַד בְּמַסְלַתוֹ יַעֲלֶה בֵּית
אֵל.

הַרְקַע לְמַכְתֵּב:

אִישׁ צִיּוֹר חֲשׁוֹב עֲמוּ נִפְגָּשׁוּ אֲנִשֵׁי צַעֲרֵי אֲגוּדַת
חֶב"ד בִּירוּשָׁלַיִם תְּבַע מֵהֶם מְדוּעַ אִינֶם מִשְׁתַּפִּים
פְּעוּלָה עִם הַמִּפְּלֶגָה בְּהַ פֶּעַל.

הֵלָה הַבִּיעַ פְּלִיאָתוֹ וְתַמִּיהָתוֹ עַל דְּבָרֵי הַפְּעִילִים

קטעים יכול, לכאורה, לגרום לתוצאות חמורות יותר מפני הסקרנות לחפש דווקא את הקטעים הפסולים.

מענה: אף-על-פי-כן, ולמרות הנ"ל, אין לאפשר לתלמידות להשתמש בספרים עם קטעים פסולים (בלי לתולשם או למחקם).

שאלה: לפועל אין ספרות אחרת במקצוע הגיאוגרפיה. איך נוכל ללמד מקצוע זה?

מענה: אפשר לצלם תדפיסים של החומר הדרוש – תוך השמטת הדברים הלא נכונים – וכן נהגו כבר במוסדות בית יעקב וכדומה.

בד בבד יש להשקיע מאמצים בכיוון של כתיבת ספרות כשרה שתתאים לתלמידות, ושוב כדאי לברר איך נהגו ונהגים מוסדות חרדיים נוספים (כבית יעקב וכדומה).

[בנושא זה שוחח הרבי עם מחנכי בית יעקב בורו פארק בשנת תשכ"ח, והרחיב בנושא זה בביקור כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א בשנת תשמ"א].

השאלה היא אם נכון להשתמש בספרים אלה כשה מלווה בהעמדת הדברים על מכונם ואמיתתם כנ"ל?

מענה: אין לתת ביד תלמידות ספרים או חוברות שיש בהם דעות פסולות.

שאלה: הרי מדובר בתלמידות בוגרות שבקרוב תהיינה בעצמן מורות וכך תיאלצנה להשתמש בספרי עזר כאלה להכנת שיעוריהן. וגם אלה שלא ישמשו בהוראה יתקלו ברעיונות פסולים אלה במקומות רבים. האם אין זה כדאי שהן יקבלו את ההסברה בשלילת הנ"ל בצורה מסודרת בהיותן בין כותלי הסמינר?

מענה: עצם העובדה שהדברים מופיעים בספר, שחור על גבי לבן, יוצר יחס של כבוד וחיובות לדברים. ממילא הכנסת ספרים אלה במסגרת הלימודים בבית רבקה יעניקו לספרים אלו הכרה וגושפנקא של אמינות, ויחס זה יהיה קשה אחר כך לעקור מן הלבבות. לכן כדאי ונכון ביותר שלא להכניסם כלל.

במקרים יוצאים מן הכלל – יש לתלוש את הדפים עם החומר הפסול או למחוק את הקטעים הבעייתיים.

שאלה: 'היתר' זה של תלישת דפים או מחיקת

**מידי ערב נערכות
הכשרות מטבחים
ברחבי הארץ
על ידי פעילי
'מבצע כשרות'**

חסידי חב"ד! אנו זקוקים לך,
בכדי שנוכל לתת מענה
לכל בקשה

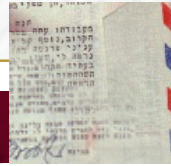
לפרטים והצטרפות:
053-330-9419 יענקי

צעירי
אגודת חב"ד
אגף המבצעים

חב"ד
כל הניצל לל אוד

**בוא ליטול
חלק פעיל
ב'מבצע
כשרות'!**

ב"ה

חותמו של מלך

פירוש הקרוב לפשט הכתוב

ב"ה, י"ג טבת, תש"כ
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה ארי' שי'
שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור ליום השני, בו שואל
בשינוי הלשון של פירוש רש"י על התורה (ויגש
מו, כח) מלשון המדרש (בראשית פרשה צ"ה)
שרש"י מביא את הלשון, שממש תצא הוראה,
ובמדרש כתוב, שיהא מורה בו דברי תורה.
ידוע שמדרשים רבים שרש"י, והראשונים בכלל,
ראו, לא הגיעו אלינו, גם במדרשים שכן נמצאים,
יש בהם נוסחאות שונות, הלשון בתנחומא הוא:
שיהא מורה שם הוראה.

מה שרש"י בחר בנוסח זה, כתנחומא ולא כנוסח
מדרש רבה, אפשר לומר בפשטות, כי זה קרוב
יותר לפשט הפסוק "להורות" ולא "ללמד", שזהו
החילוק בין לימוד תורה, לאופן (שבא אחר כך, ל)
פסיקת דין, ורש"י בפירושו על התורה, משתדל
תמיד שהפירוש יהי' כמה שיותר קרוב לפשט
הכתוב, לעומת זאת במדרש מעונינים לפעמים
דוקא באופן הדרוש, וק"ל.

אפשר לומר, שרש"י כולל את פשט המדרש
רבה. ההבדל בין שני הענינים הוא: שיהא מורה
שם תורה, ייתכן לימוד התורה ולא בקשר לפסק
דין, אבל לפסק דין מוכרח הרי להיות לימוד
תורה, לכן מביא רש"י את הלשון הוראה, הקרובה
יותר ללשון הכתוב, ובד בבד, הרי הוראה כוללת
את לימוד התורה, שיש בכלל מאתים מנה.

ולהעיר ממה ששמענו, פתגם אדמו"ר הזקן על
פרשת ויחי יעקב, ועל פירוש רש"י זה שאודותו

כותב (ראה היום יום י"ח טבת).
והשם יתברך יעזור, שכל אחד מאתנו יפעל
במצרים שלו על דרך האמור בתורה זו של
אדמו"ר הזקן, ושזה יהי' בחיות וחמימות
ובהתלהבות חסידותית.
בברכה לבשורות טובות.

(אגרות קודש מתורגמות - ג' עמ' 162)

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יואל שי'
שלום וברכה!

במענה על מכתב כת"ר מודיע מעריכת מלוה
מלכה סעודתא דדוד מלכא משיחא במוצש"ק
ויגש אליו יהודא (וכמ"ש אחד באחד יגשו,
וזה יהיה' לעת"ל כו' אז ועבדי דוד מלך על כל
ישראל - תורה אור לרבנו הזקן ר"פ ויגש מד, ב).
יהי רצון אשר באסיפת כו"כ מבני ישראל דאכל
בי' עשרה שכינתא שריא ובסעודתא דדוד מלכא
חי וקיים (עיין זהר ויגש רז, רע"א. ובמפרשיו שם
מובן שזהו ענין גישה דיהודה ליוסף), יתעוררו
בהוספה בעניני תורתנו ומאור שבתורה פנימיות
התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות
- ותומשך ההתעוררות על כל הימים הבאים
לקראתנו לשלום.
בכבוד ובברכה.

(אגרות קודש כרך טז עמ' קמג)

הלכות ומנהגי חב"ד

שחרית

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה, אבל הש"ץ אומר 'עננו' גם בשחרית (בחזרת הש"ץ) בכרחה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'רפאנו', "אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים".⁷ ואם אין, אומרו ב'שומע תפילה'.⁸

סליחות⁹

אומרים אותן בעמידה¹⁰, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו. מנהגנו לאומרן אחרי שמונה-עשרה, בסדר דלהלן¹¹:

אשמנו / איל ארך אפים / נפילת אפיים / כי עם ה' / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אזכרה / איל מלך¹² / אלקים באו גויים / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אבן הראשה / איל מלך / אבותי

שבת קודש פרשת ויגש

ז' בטבת

שחרית. קריאת התורה: לשלישי, מסיימים: "ותחי רוח יעקב אביהם" (מה, כז)¹, לרביעי: "איתו מצרימה" (מו, ז), לחמישי: "הבאה מצרימה, שבעים" (מו, כז)².

יום שלישי

עשרה בטבת

תענית ציבור³.

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר⁴. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה⁵.

עלות-השחר באזור ת"א: 4:30.

קטנים שיש בהם דעת להתאבל על ירושלים, מאכילים אותם מאכלים פשוטים, ולא יאכלו מעדנים⁶.

גבריאיל בין-המצרים פ"ו עמ' סח, וש"נ.

7. ספר-המנהגים עמ' 45, וש"נ לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח סי' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח. בשו"ת שם דן לומר עננו אף בלא "שבעה שאכלו פחות מכשעור" האמורים שם, ובפסקי-דינים (שנכתב אח"כ) הורה כן למעשה, ואף באג"ק כ"ק אדמו"ר חט"ז עמ' שיג ובהגהותיו ללוח כולל-חב"ד תשט"ז (ראה לוח זה ביום תענית אסתר) מעתיק הרבי רק ג' מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל [וכן הורה בעל תה"ד – הובא בס' לקט-יושר] (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).

8. משנה-ברורה סי' תקס"ו ס"ק יג.

9. סידור תהלת ה' (הישן) עמ' 356.

10. מובא מס' קיצור של"ה.

11. ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים עמ' 53, וליקוט טעמים ומקורות מ"כ אדמו"ר נשיא דורנו הנדפס בסוף 'סדר הסליחות ע"פי מנהג חב"ד".

12. וצ"ל בו "כמו שהודעת", כנדפס בסידורי 'תהלת ה' הישנים (ולא 'ההודעת' כנדפס במחזור השלם וב'סליחות – מנהג חב"ד), וכך נשמע בבירור מהקלטות מתפילת הרבי בסליחות לעשרה בטבת.

1. 'התועודיות' תשמ"ז ח"ג עמ' 175 (בלתי מוגה).

2. כך קרא הבעליקורא אצל הרבי, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה, כנדפס בחומש 'תורה תמימה' (ההפסקים) וכד' הנדפסים שם הם כמנהג ישראל ברוסיה בשעתו. בחומש זה השתמש הרבי לשמיעת קריה"ת וקריאת ההפטרות, וכ"ה בחומשים הרגילים ובס' חת"ת.

3. יום זה הוא התחלת המצור על ירושלים, שהוא המקור לכל הצרות והגלות, ולכן ישנה בו חומרא לגבי שאר הצומות (ראה ליקוטי-שיחות כרך כה עמ' 267. כרך ט"ו עמ' 420 הערה 78 וש"נ). ומידה טובה מרובה, שכן הוא גם בנוגע לחלק הטוב ד'אתהפכא חשוכא לנהורא' דיום זה, הן העניין המשותף בכל הצומות, והן העניין הטוב שבמאורע הפרטי דעשרה בטבת, 'סמך' מלשון 'סומך נופלים', שמוודגשים בעשרה בטבת יותר מאשר בשאר הצומות – ליקוטי-שיחות כרך כה עמ' 464.

4. סידור אדמוה"ז 'סדר ספירת העומר' (שהצום מתחיל בעלות השחר). וראה הנסמן ב'התקשרות', גיליון רפב עמ' 18 הע' 4.

5. שו"ע סי' תקס"ד ונו"כ.

6. ראה משנ"ב סי' תקנ"ג ס"ק ה, כפי-החיים שם ס"ק ט ונטעני

בתורה²². הרבי, כשעלה לתורה, התחיל לאומרם
חד עם הציבור²³.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'", יש להפסיק
מעט בין 'בשם' ל"ה" כי בפסוק מופיע תחת
המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'²⁴.

שיעורי תורה

לכאורה יש מקום (לנוהגים בכיו"ב) ללמוד
היום מעניינא דיומא בתנ"ך (מלכים ב, כה, א.ג.
ירמיה לט, א. נב, ד.ה. יחזקאל כד)²⁵.

צדקה

בימי התעניות נוהגים לתת לצדקה לפני
תפילת מנחה 'אגרא דתעניתא', ויש נותנים לפי
עלות הסעודות שהיו אוכלים היום²⁶.

תפילת מנחה

"בשעה מאוחרת"²⁷. סדרה: וידבר וקטורת, אנא
בכוח, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית
לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין
אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים 'דרשו ה'
בהמצאו" (ישעיהו נה, ו – נו, ח), ומברך אחריכך
שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש,
תפילת שמונה עשרה²⁸.

22. שעריאפרים שער ח סעיף קז.
23. וסיים עם הש"ץ, 'התקשרות' גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש
בשעריאפרים שם, שאומר רק עם הש"ץ.
24. לוח כולל-חב"ד, צום גדליה. לפי הנהוג, כשאומרים 'אל-
מלך', שסימו הוא בלשון הפסוק, מסיים הש"ץ 'בשם ה'
בהפסק בין 'בשם ה', ואילו כשאומרים 'אל ארך אפיים'
מסיים 'בשם ה' (ושם נאמר) ללא הפסק, וכן נהג הרבי כש"ץ.
וע"ע.
25. ע"פ המובא בספריהשיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה
63 בקשר ל"ז בתמוז ות"ב.
26. והטעם, כדאיתא בספרים [מטה-משה ס' תשנ"ו, אליה
רבה ס' תקס"ו ס"ק ב] שביום התענית יש ליתן סכום
הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו יום
אכן יעלה לקדושה ממש – 'שערי המועדים' אדר, עמ' קמה.
27. ספריהמנהגים עמ' 48 ובהערה (מלקוטידיבורים כרך א
עמ' 216. ושם: "לא אחרי השקיעה, אלא בשעות המאוחרות,
למשל בשעה 8 בשבעה-עשר בתמוז ובשעה 7 בתשעה באב"
והוא לערך עד כחצי שעה לפני השקיעה שם). וזאת ע"פ הגמ'
(תענית כו, סע"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדמו"ר ז" ס' קכט
ס"א), שבתעניות "שאיין בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק
"סמוך לשקיעת החמה".
28. לוח כולל-חב"ד.

כי בטחו¹³ / אל מלך / זכור רחמיך¹⁴ / זכור לנו
ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע
קולנו¹⁵ / הרשענו ופשענו¹⁶ / משיח צדקך / אל
רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם
/ רחמנא דעני¹⁷ / 'אבינו מלכנו' הארוך¹⁸, ובו:
'ברך עלינו שנה טובה'; 'זכרנו ל...' [ולא 'זכרנו
בספר'¹⁹] / ואנחנו לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה

קוראים 'ויחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק
שלושה מתענים²⁰.

מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה.
קראו לתורה מי שאינו מתענה, וצר לו להודיע
מפני חילול השם – יעלה²¹.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך... ", "ה' ה' אל
רחום... ונקה", "וסלחת לעווננו" – אומר הציבור
בקול רם ורק אחר שסיימו, אומרם הקורא

13. פיוט מסוג 'פזמון'. בסוף 'פזמון' 'ברובם המכריע של
סליחות הנדפסות – חזורים חלק מחרוזת הראשון בין חרוז
לחברו" ובסוף הפיוט חזורים את כל חרוזי הראשון (הערה 4
בלקוט טעמים ומקורות הנ"ל), אך במראות-קודש מעשרה
בטבת תשמ"ט ברור שהרבי חזר את כל חרוזי הראשון בין
בית לבית.
14. סידור תהילת ה' עמ' 347. וצ"ל בו "פקדנו בישועתך" בלא
ו', כבפסוק, וכן נדפס בסליחות – מנהג חב"ד.
15. פותחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל,
עד הפסוק 'אל תעובנו' ולא עד בכלל. אחרי 'אתה תענה, ה'
אלוקינו' סוגרים הארון.
16. מדלגים "או... אשמנו... סרנו... ", כיוון שכבר אמרו זאת
בנוסח התפילה (ס' המנהגים עמ' 53). ו"יא שהרבי היה מדלג
גם 'הרשענו ופשענו'.
17. במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום הסליחות
(ספריהניגונים, ניגון רמז).
18. כולו יחידו ש"ץ וקהל מתחילה ועד סוף. במניין של הרבי
נהגו תמיד לנגן: 'אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה' (ספר-
הניגונים, ניגון ו).
- בסידורי תורה-אור ותהילת ה', ובשנים האחרונות גם במחזור
השלם, נדפס: זכויות ה"ז' בשבא וה"כ' בשורוק, וז"ה בלוח
התיקון לסידור תו"א, נ"י. תש"א. ואילו במחזור השלם מהשנים
תשל"ג-ה: זכויות ה"ז' בקמץ וה"כ' בחיריק. וראה סידור 'עבודת
ישראל' עמ' 110, ערוך השלם ערך זך א' בסופו, ועוד.
19. ספריהמנהגים עמ' 45. וראה אג"ק כ"ק אדמו"ר ח"ב עמ'
קסג. קובץ 'יגדיל תורה' ברוקלין, גיליון נח עמ' קלו.
20. ספריהמנהגים שם. וש"נ.
21. לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה ס' תקס"ו
סוף ס"ק כא ושו"ת מנחת-אלעזר ח"ב ס' עד.

תחנון, 'אבינו מלכנו', קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום, אל תירא, אך צדיקים.

צאת הכוכבים באזור ת"א: 17:05.

תפילת ערבית: אם קשה לציבור להמתין³⁰, יש להתחיל ערבית כך, שיגיעו בשעה זו לקריאת שמע, ולפחות – שייסימו בשעה זו תפילת ערבית, ויקראו אז קריאת שמע בזמנה.

יום שישי

י"ג בטבת

סוף זמן קידוש לבנה – ליל שבת קודש כל הלילה.

30. כמובן, אין לאחר תפילת ערבית משך זמן לאחר צה"כ, שהרי תמיד יש כאלה שקשה עליהם התענית, ואכן במוצאי תעניות התפלל הרבי ערבית די מוקדם. אך מאידך אין להקדים ללא צורך, וראה במטה אפרים סי' תר"ב סכ"ט.

במנחה אומר גם היחיד 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע". אם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה), אומרו בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור', קודם 'היו לרצון' האחרון. הש"ץ אומרו כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'.

הנוהגים נשיאת כפיים בכל יום, נושאים כפיהם גם בתפילה זו²⁹, רק באם התפילה היא לאחר פלג המנחה (באזור ת"א: 15:38). וכשאינ נושאים כפיים, אומר הש"ץ ברכת כוהנים.

29. שם. ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כף החיים שם ס"ק ז, ע"פ הב"ח, שזהו פי' 'סמוך' שבגמ' הנ"ל, ע"ד 'סמוך למנחה'. וראה ילקוט יוסף – מועדים עמ' 550 וש"נ, ונטעייגבראל הל' בין המצרים פי"ג ס"ו וש"נ), ולא כהאשכנזים המקילין מפלג המנחה ואילך. כן הובאו בספרים הנ"ל שם דעות אודות אמירת הש"ץ "או"א, ברכנו...". לפני הזמן הראוי לנ"כ, ולכאורה בזה אין להקפיד כ"כ, ראה בשו"ע אדמוה"ז סו"ס קכט מהרמ"א שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש